

”Hun sitter jo bare der!”

Innagerende atferd hos barn og
unge

Et mangfold av begreper

- Sjenanse
- Sosial isloasjon
- Stille
- Innagerende
- Forsiktig
- Withdrawal
- Shy
- Introvert behaviour
- Depression
- Social anxiety
- Behøver det nødvendigvis være noe galt i å være tilbaketrukket og stille?

- Tre "kriterier" for å komme innunder betegnelsen innagerende atferd(Sørliie og Nordahl)
- 1. Bryte med det som er forventet atferd
- 2. Hemme læring og/eller utvikling hos eleven selv
- 3. Hindre positiv samhandling med andre.

- **Innagerende atferd er en benevnelse på en atferd der følelser, opplevelser og tanker holdes og vendes innover mot en selv Uttrykk som kommuniseres kan være: sårbar, avvisende, deprimert, tilbaketrukket, angst og usikkerhet.**

(I.Lund 2005)

Passiv tilbaketrekking

- ***Passiv tilbaketrekking*** referer til at elevene selv trekker seg unna jevnaldergruppen, til tross for at de har mulighet for å delta i det sosiale samspillet med andre.

Hvorfor viser noen innagerende atferd?

- **Biologiske teorier:** Fokus på arv og medfødte disposisjoner, temperament... Personligheten er summen av ulike trekk. (Eysenck) Introversjon-extraversjon

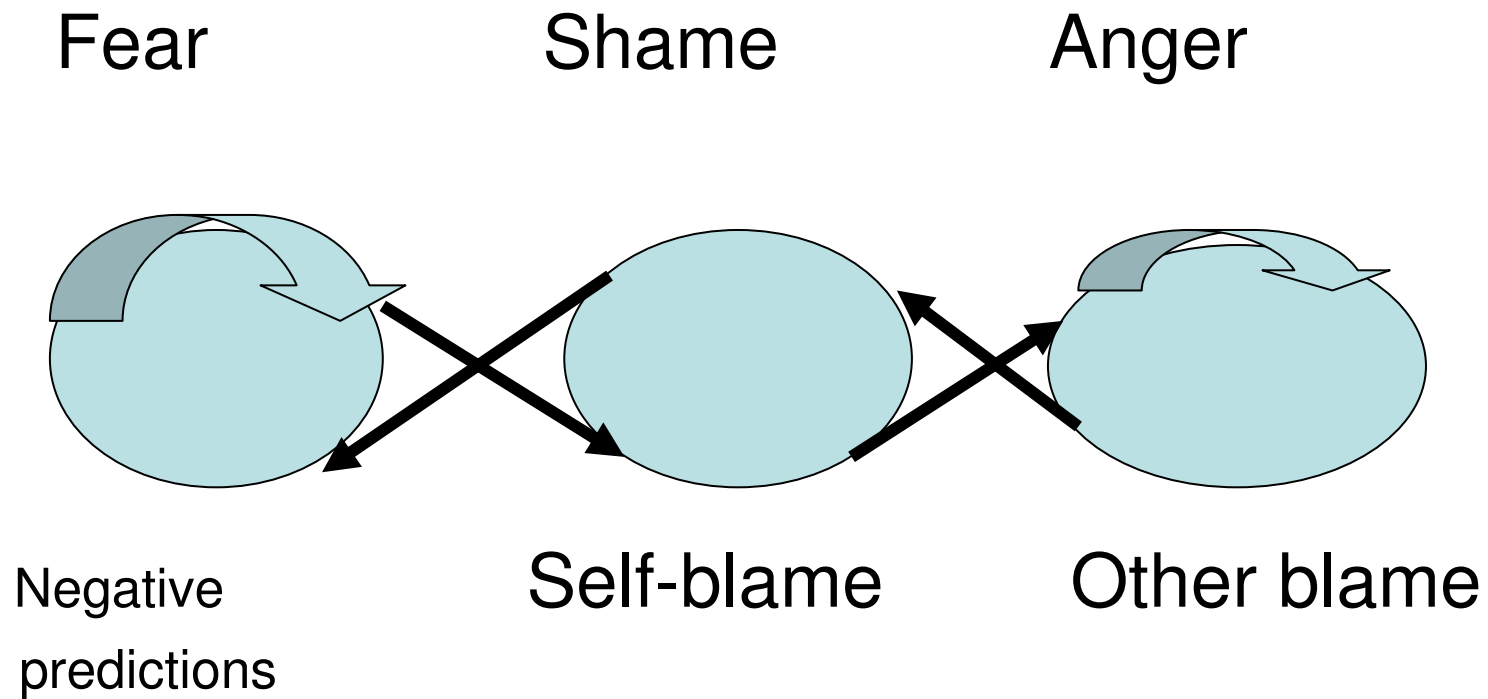
- **De psykologiske teoriene** forkusere på de psykologiske forskjellene som at noen er mer motstandsdyktige enn andre. Det handler om barnets medfødte robusthet, manglende tidlig tilknytning. Konflikter mellom indre drifter og ytre påbud som igjen fører til antisosial atferd (Aaasen 1987)

- **De sosiologiske forklaringsmodellene** legger vekt på oppdragerstil der autoritær og ettergivende oppdragerstil har stor konsekvens for utvikling av innagerende atferd (Zimbaro 1981)
- Psykososiale forhold kan også virke inn på barns atferd. Omsorgssvikt, rus, psykiske vansker, svakt nettverk.....

Hva er det som skjer?

(Lynne Henderson 2005/2006)

- Innagerende atferd forstått ut i fra en dialektisk relasjonsforståelse

Den filosofiske bakgrunnen for en dialektisk relasjonsforståelse

Eksistensialismen

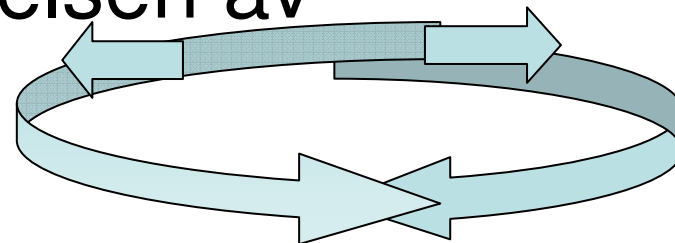
- Hvordan kan eksistensialismen hjelpe oss til å forstå barn og unge som viser en innagerende atferd?
- Eksistensialismen er opptatt av værensspørsmål eller ontologiske spørsmål. Å eksisterer betyr **å tre fram**, å komme til syne, å være synlig for seg selv, ikke bare som individ, men som det spesielle individet jeg er. **Å bli synlig for seg selv** sier noe om at vi har mulighet til å bli kjent med oss selv.

- Eksistensialistene tar sterkt avstand fra tanken om det determinerte selv, at mennesket er bestemt til å bli slik eller slik fra fødselen av. Mennesket styres utenfra gjennom at for eksempel andres definisjon av oss blir våre definisjoner av oss selv.
- Kontekstens betydning
- Forventninger
- Definisjonsmakt.

- I møte med det ytre blir det da viktig å kunne ha en dialog med sansene mine og spørre meg selv: ” *Hvordan stemmer de definisjonene som andre gir meg med mine indre stemninger ?Hvor befinner jeg meg? ”*

Enverdenstanken i eksistensialismen

- Enverdenstanken sier at virkeligheten er helhetlig, sammenhengende og uoppdelt.. Det betyr at virkeligheten henger sammen og at delene vi skaper, varierer sammen, forutsetter hverandre, viser til hverandre og må forståes i forhold til hverandre.
- Hva betyr dette i forståelsen av innaggenderende atferd?

- Bateson(1972) hevder at uten å forstå virkeligheten helhetlig gjør vi epistemologiske feil. Han mener vi har en tendens til å ta for oss et stykke av en sammenhengende strøm av erfaring, fryse dette stykket fast, eller punktuere sammenhengen. Senere glemmer vi at denne delen ikke er sann i betydningen uavhengig av sin sammenheng. Å punktuere er altså å stoppe prosessen og gi informasjonen et navn: "*Hun er alltid så stille*", "*Hun vil ikke leke med de andre i klassen*"

- **ANGST**
- I følge eksistensialistene finner ikke mennesket ro i det ytre, i essensen. Det fører tvert imot til en følelse av tomhet , uro, tomhet og særlig angst. De beskriver dette som fremmedgjøring, som igjen gir en opplevelse av at verden snur ryggen til mennesket.
- **Utfordring: Overskride egne grenser. Balanse mellom hjelp og selvstendighet. "Tåle " å ha det vondt, se at andre har det vondt uten å handle, sette mål for andre.**
- **Overskridelse gjennom angst**

Å bli meg selv

- Eksistensialistene vil hele tiden strebe etter å finne fram til roten av det som er *meg*. Da blir det å lytte til de indre stemmene i meg viktigere enn å følge konvensjoner som sier noe om hva man "bør" gjøre. Da blir det viktig at mitt språk, mine handlinger og mine relasjoner har sin opprinnelse i meg og ikke hva andre mener eller tenker at jeg burde si, gjøre, tenke og oppleve.
- Hva er den innagerende atferden et uttrykk for?

Selvrefleksivitet

- Schibbye (2002) sier :” *Selvrefleksivitet dreier seg om en spesifikt menneskelig egenskap: å kunne forholde seg til seg selv, å kunne være sitt eget objekt, å kunne ”observere” seg selv, stille seg utenfor seg selv, det vil si å avgrense, og betrakte seg selv”*

Schibbye(2002) sier:

- *”Anerkjennelse er ikke noe du har, men det er noe du er”*

■ Hva betyr anerkjennelsens fem elementer i møte med innagerende atferd?

Anerkjennelsens ”ingredienser”

- Lytting
  - Forståelse
  - Aksept
  - Toleranse
  - Bekreftelse
-
- Disse væremåtene griper inn i hverandre, de inngår i et *hele*, viser til hverandre: **De er dialektiske**

Den profesjonelle voksne i møte med innagerende barn og unge.

- Hva treffer de i oss?
- Møte med taushet og avvisning.
- Tempo
- Nærhet/avstand

Daniel

Sterns

tilknytningsteori som
hjelp til å forstå
innagerende atferd

- Spedbarnet er en aktiv deltager i å konstruere sin egen verden. Helt fra starten av eksisterer det en kommunikasjon der spedbarnet er en aktiv interaksjonspartner, uten at den voksnes betydning dermed reduseres.
- • Konstituering av selvet vil alltid være basert på interaksjon med andre. De ulike selvområdene har parallelle relasjonsformer. Utviklingen av selvet og utvikling av relasjoner er hele veien to sider av samme sak.

Daniel Stern i endring

- **Deler selvet inn i to hoveddeler:**
  1. Det ikke-verbale selvet (de tre første domene)
  2. Det verbale og narrative selvet, med større vekt på det narrative enn tidligere
- Forsker også mye i forhold til "the present moment", *her og nå*-situasjoner og dialoger.

De fem selvopplevelsene og relasjonsområdene

- **Det gryende selvet(0-2 mnd) .
Følelsenes verden**
- Stern mener at spedbarnet har evnen til å oppleve en følelse av et oppvåkne selv helt fra begynnelsen av, og at det er aktivt i dannelsen av et gryende selv i løpet av de to første månedene. Denne selvopplevelsen vil være til stede resten av livet.

Kjerneselvet(2-6mnd). Den nære sosiale verdenen

- Mens det gryende selvet muliggjør en helhetsopplevelse, er kjerneselvet basert på at spedbarnet gir inntrykk av å ha en integrert opplevelse av seg selv som fysisk atskilt fra andre, med egne handlinger og følelser.
- På grunnlag av forskjellige konkrete samspillsepisoder med f.eks mor, vil spedbarnet konstruere en abstraksjon eller en slags gjennomsnitt av disse erfaringene. Denne gjennomsnittserfaringen er en indre representasjon. Disse danner arbeidsmodeller som gir utgangspunkt for relasjonelle forventninger og handlinger. Stern kaller dette for representasjoner av den generaliserte interaksjonen(RIG)

Det subjektive selvet(7-15 mnd).

Sinnlandskapets verden

- Her utvikles evnen til å kunne dele følelsetilstander med andre. Et nytt opplevelses- og relasjonsområde blir mulig. Stern kaller det *følelsen av et subjektivt selv*. Barnet viser nå en intuitiv følelse for andre mennesker, og det har en indre verden som kan formidles til andre. Deling av felles oppmerksomhet, deling av intensjoner og deling av affektive tilstander. Dette er det som menes med *intersubjektivitet*.

Det verbale selv(15-18 mnd).

Ordenes verden.

- Barnet kommer fra og med ca toårsalderen til å leve i to verdener : ordenes verden og følelsenes verden. Ett nytt opplevelsesområde stiger frem gjennom ordene. Språket blir et nytt medium til samspill og nærhet, men kan også bli et redskap til å forvrengte, forvirre og manipulere opplevelser og føre til en økende opplevelse av ensomhet.
- Språket blir et nytt medium for samspill og nærhet , men kan også bli et redskap til å forvrengte og manipulere opplevelser, og lede til en økende opplevelse av ensomhet.

Det narrative selvet (3-3 ½ år)

Historienes verden

- Det narrative selvet dreier seg om å skape mening og sammenheng gjennom å fortelle sine egne historier, snakke om seg selv med egne ord.
- Stern kaller dette en *følelse av et fortellende selv*. Den primære funksjonen ved den narrative historie er å organisere opplevelse og erfaring.
- Å fortelle er ikke det samme som å snakke helt vanlig. En fortelling har en begynnelse og en slutt, og noe som hender innimellom. Det er en beskrivelse av et forløp over en viss tid.
- Fortellingen er en måte å skape en meningsfylt sammenheng på, å sortere ut det viktige fra alle inntrykkene, og å sette det sammen til en årsakskjede og inn i et tidsforløp. Den som lytter har også innflytelse på hvilken historie jeg velger å fortelle, og for hva jeg kommer til å legge vekt på. Gjennom å skape et bilde av seg selv og sin opplevelse, påvirker man sitt eget speilbilde, identiteten skapes i fortellingen.